

Gloseri

Abel Menitani tutawe, Iv, meni eime Peiwe auteiye. Lowesi erasi henerai su, Kein etiri ayei tamo ta'aneyei awei sahe au heseye. Abel fe sipsip yene lo Owane Sitewi ma'e au heseye. Owane Sitewi lai Abel lo fe sipsip au te'e wisereyeye. Ahowa, Kein lo awei etiri ne me'iyeni ma'e atati aruwe. Serai Kein lai Abel ne ai marepi toteye. Lowesi ipo sahe iteye su, Kein lai pa'ise lo Abel aine tera'eye. Hi 11:4; 12:24

Abraham Meni ape Juda lo ya'ariyei aite. Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai le ma'e eiye, “Ne omo pani sitewi no arunatire. Omo pani he'i a'i, ane ne ma'e aurowa.” Le Owane Sitewi lo peri wanu umasiye. Le, tani lo aiwawe a'i, omo pani Kenan ma'e heneri. Owane Sitewi le ma'e peri te'e naneiyei ta au te'eye. “Ya'ariyei eimane auwe no tomu ne'ese henerairowa. Ya'ariyei eime auwe ta'i henerairowawe, le lu taune werese werese a'i au ferafereirowa. Rom 4:1-22; Hi 11:8-11

Adam Tu naifa weriyei weriyei Owane Sitewi lai ta'aneye. Nowe me'iyee le menitani, Iv, le mase fa leifaifo tene ta'aneye. Le tani lo peri wanu umasiye su, le Owane Sitewi lo peri arisiye. Ro 5:12-21

Aisaia Meni ape Owane Sitewi lo au te'e siye meni. Le Jisas ne nowe me'iyee heneraiyei ape, au te'e areiyeteye. Peri werese lo ape mo wiyeme a'i henerai. Ap 7:8; Ro 9:7

Aisak Meni ape Abraham lo tani Sara lai auteiye. Peri te'e naneiyei ape Aisak yo'orei iroteye su, Owane Sitewi lai Abraham lo tote tawesiyei kairefi a'i siyeteye. Owane Sitewi lai Abraham ma'e apou eiye, “Ne meni eime ta'i a'i no omo Moraia ane ma'e au heseyei ne henetire.” Abraham lai Owane Sitewi lo peri wanu umasiye. Lowesi omo Moraia hire ma'e yaneye su, Abraham meni eime Aisak wafei se ti tawesiyewe, tapiye wari sahe au howeiye. Le meni eime Aisak mene'e se aine tera'eyei ne ataheyeye. Ahowa, Owane Sitewi lai Abraham einamiye. Sosu fe sipsip ta au iro henerai. Nowe me'iyee su, Aisak lai menitani Rebeka naituwe.

Lowesi eimane feraserise auteiye. Meni eime Iso tu auteiye, sosu meni eime Jakob mo'o auteiye. Hi 11:17-19

Akaia Omo pani tewi ape sa'i erasi ape tewiye sahe irosiya. Omo weniyei tutawe iyape Atens. Peri lowe lo iyape Grik. Lu taune tomu ne'ese peri ape te'eteye. Owane Sitewi lo Peri Te'e Naneiyei He'i a'i ne, lu tamo Grik lo peri nowe tutawe leseye. Jo 12:20; 19:20

Aposel Lu ape mo, lowe Owane Sitewi lo peri au te'e fiyariteye. Jisas lu ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) te'e ariariyeye. Lowe le mase iroteye. Le lowe ma'e Owane Sitewi lo marepi au te'e atuatuteye. Lowe wiyawi lo siyeteye. Le temeniyeyewe, si tame norohuwe sineye su, lowe le siyeye. Serai le lowe omo omo werese ma'e lu taune ma'e peri lo au te'e fiyariteye. Mt 10:2; 1 Ko 9:1

Areopagus Omo Atens weniyei ape sahe omo nepawe ta onusiya. Omo ape hire sahe lu owane tamo ta'uweraiyewe, peri te'e tiyatiteye. Pol lai lowe ma'e peri ta au te'e areiyeteye. Ap 17:19-22

Aron Le Moses lo airu. Aron lai Livai lo ya'ariyei eime auwe. Owane Sitewi lai le au heseyei meni owane tutawe au ariariyeye. Ap 7:40

Atati aresaiyeye, marepi luwaru a'i (*Tanim Bel*) Lu taune Jisas ne tote tawesi umasiyei su, lowe marepi luwaru a'i atati aresaiyere. Sosu marepi lowe lo he'i a'i fa henaire. Mt 3:2

Au hese ereiyei, Owane Sitewi ma'e (*Mekim Ofa*) Owane Sitewi lo Peri Te'e Naneiyei weniyei apou te'esiya. Au heseyei lu owane lai lu taune lo yo seni luwaru a'i ape mo ne fe sipsip ta Owane Sitewi ma'e au hesere. Ahowa, Peri Te'e Naneiyei he'i a'i ape apou te'esiya. Jisas lai topo le Owane Sitewi ma'e au heseye. Serai nomo fe sipsip tere'e tamo Owane Sitewi ma'e au heserowata. Ro 12:1; Hi 10:1-12

Nomo ma'e au luwaruweresiya (*Bagarupim ol Kristen*) Nomo Jisas ne tote tawesi umasiya su, lu taune tere'e tamo lai nomo ma'e ai marepi totesiya. Serai lowe nomo ma'e au luwaruweresiya. Jisas nomo ma'e apou te'esiya, "Lu taune tere'e tamo fene ma'e au luwaruwerowa. Serai fene marepi orese a'i owe ape teritete." 2 Ti 3:12

Au pati ferafereisiya (*pasin long helpim*) Nomo Jisas lo marepi tote umasiyei su, nomo lu taune tiyati ma'e au siye ferafereite. Nomo lowe ma'e ayei tamo isafi noneyei. Nomo taune weiname au ferafereiyei. Ap 20:35

Au sasari pamoweyei, yo seni luwaru a'i (*Rausim sin*) Nomo Jisas ne tote tawesiyei su, Owane Sitewi lai yo seni luwaru a'i nomo

lo au ani sasari pamoweyei. Serai nomo lu taune wara'i a'i henerairowa. Jo 1:29; Ap 3:19

Au te'e wisereyeyei (*Tok Tenkyu*) Nomo Jisas ne tote umasisiya su, nomo le ma'e au te'e wisereyenamite. Nomo mi mi weriyei le ma'e au te'e wisereyenamiteyeyi. Peri tere'e apou te'esiya. Nomo etiri werese se nomo le ma'e au te'e wisereyenamite. Kl 3:15; 1 Te 5:18

Omo Babilon weniyei (*Biktaun Babilon*) Babilon omo weniyei erasi a'i ne. Tu naifa weriyei Babilon lo ai lu tomu ne'ese lai Israel lo ai lu ma'e ai atu tiyatiteye. Babilon lo ai lu Israel hi ani ararowe. Lowe Israel lo lu taune werese a'i omo Babilon ma'e heneti. Israel lo lu taune werese wiyawi yahowa'i a'i saro ta'aneteye. KTH 17:5

Balam Meni ape Owane Sitewi lo au te'e siye meni. Tu naifa weriyei omo pani Moab sahe meni owane tutawe ta iyape Balak, le Israel lo ai lu ma'e ai atu tiyatiyei ne toteye. Le meni Balam ma'e peri ta ei toweriye. "Ne Israel lo lu taune ma'e au sinarire." Meni ape Balam le ma'e apou eiye, "Ahowa! Israel lo lu tewi ape ne, lowe lu tewi ano ne." Nowe me'iyeyi su, le marepi topo lo aresaiyewe, Balak ma'e iyei ne toteye. Le iteye su, Owane Sitewi lo ipari wisere a'i yo mai lo einamiye. Fe donki lo ape ipari ape siyeye. Ahowa, Balam ipari ape siye ta'ame. Fe donki ape lai Balam ma'e peri au te'eye. "Ne piyene ane me au se ainesiya awere?" Serai Balam Israel lo lu taune ma'e au sinari ta'ame. 2 Pi 2:15

Belsebul Tu naifa weriyei lu taune tewi tere'e omo pani Judia sahe sepei luwaru a'i ma'e au te'e wisereyete. Belsebul lo iyape tere'e, apou a'i Satan. Le sepei luwaru a'i tutawe ne. Mt 12:24-27; Lu 11:15

Davit Meni ape Davit, le Israel lo meni owane tutawe pefine a'i iroteye. Le Jesi lo meni eime Eriyo ye'ewi. Le tai lo fe sipsip werese au noweinoweiteye. Nowe tase le ai meni erasi ta tapiye se aine tera'eye. Serai le Israel lo meni owane tutawe henerai.

Davit lai Owane Sitewi ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamiteye. Le Owane Sitewi ma'e yakowei ahi weriyei weriyei au yako nine'inamiteye.

Davit lo ya'ariyei eime auwe, Jisas. Mt 22:43-45; Lu 2:4; Ap 2:29-30

Disaipel Jisas lu ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) te'e ariariyeye. Lu feni ape mo le mase iroteye. Le Owane Sitewi lo marepi lowe ma'e au te'e atuatuteye. Le temeniye su, le lowe peri lo lu taune werese ma'e au te'e fiyariyei ne eimawesawi.

Lu taune werese Jisas ne tote tawesi umasisiya su, lowe lu disaipel weneri henerai. Lowe peri lowe lo umasisiya. Sosu lowe marepi weriyei towafi lowe lo me'iyeni ma'e atati arunati.

Elaija Meni ape Owane Sitewi lo au te'e siye meni. Le yo mai ta iteye su, Owane Sitewi lai le omo hire ma'e hene wiye.

Jisas henerai su, le omo ta yaneye. Omo hire nepawe ma'e teiteye su, lu hesi omo hire ma'e itorai. Lu hesi ape, Moses, Elaija. Jisas ma'e te'e tiyatiteye. Mt 11:14; 17:3-13; Lu 4:25-26

Etiri yaru erasi pefine a'i ne. Jisas lai meni Lasarus si tame ta'ane norohuwe sineye su, le etiri yaru erasi pefine a'i ta'aneye.

Fe sipsip Juda lo lu taune fe sipsip tamo au noweinoweiteye. Lowe fe sipsip yene tamo Owane Sitewi ma'e au heseteye. Serai Jisas henerai su, le topo le nomo ne au heseye. Fe sipsip aiwawe a'i ne. Mt 9:6; Jo 10:3

Isip Omo pani ta iyape Isip. Israel lo fau ma'e irosiya. Tu naifa weriyei Jakob lo eimane werese omo pani Isip sahe iroteye. Lowe wiyawi yahowa'i saro ta'aneteye. Lowe iyu menei 400 saro ahe iroteye. Moses henerai su, le lowe werese omo pani towafi lowe lo ma'e heneti. Mt 2:13-15; 2:19

Iso Menitani Rebeka eimane feraserise auteiye. Iyape lowesi lo Iso, sosu Jakob. Meni eime Iso tu auteiye. Jakob mo'o auteiye. Lowesi erasi henerai su, Jakob lai Iso au areareye. Serai Jakob tai lo etiri iyami werese ta'uwe aniye. Iso etiri tamo ani ta'ame. Ahowa, Owane Sitewi lai Jakob lu tewi lo ei ariariyeye. Ro 9:13; Hi 11:20

Iv Owane Sitewi lai meni tutawe, Adam, au iro howeiye. Sosu le Adam lo miye ta'i ani tahe aniyewe, menitani tutawe ape au ta'aneye. Nohuwe ape hesi ta'aneyei awei ape sahe iroteye su, sepei Satan lai Iv ma'e au ei areareye. Iv Satan lo peri wanu umasiye. Iv lai me so amou aye su, le meni lo, Adam, ma'e me so ta fa hane auwe. Serai lowesi Owane Sitewi lo peri wanu arisiye. Owane Sitewi lai lowesi ta'aneyei awei nowe ma'e ani arosawi. 2 Ko 11:3; 1 Ti 2:13-14

God wawero (*god giaman*)

Artemis Lu taune, omo pani Esia sahe iroteye ape, lowe menitani nihari hawese wou me se ta'aneye ape, au te'e nine'i wisereyete. Ap 19:24-35

Bal Etiri ape god wawero a'i lu tamo metei se ta'aneye. Tu naifa weriyei lu taune tere'e tamo omo pani Judia sahe etiri ape au te'e nine'i wisereyete. Juda lo lu taune tamo, lowe Owane Sitewi ne me'iyeni ma'e atati arunatiyewe, Bal ma'e au

te'e nine'i wisereyete. Serai Owane Sitewi lai lowe werese ne ai marepi totenamiteye. Le lowe ma'e fofowe erasi a'i auwe.
Ro 11:4

Hermes Akaia lo lu taune god wawero a'i ta, iyape Hermes, au te'e wisereye nine'iteye. Lowe apou te'ete. God tere'e lowe lo lai god Hermes au te'eyei ne eimawesawi. Lu taune ape mo lowe meni Pol iyape Hermes au papowe. Ap 14:12

Sus Grik lo lu taune tamo god wawero ta ma'e, iyape Sus, au te'e nine'iteye. Grik lo lu tewi ape mo apou totete, god wawero ape aite tutawe pefine a'i nomo lo ne. Ap 14:12

God wawero au te'e wisereyesiya (*Amamasim god giaman*) Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai apou te'eye. Fene god tere'e ne owe ape te'e wisereye nine'ite. Fene ane ta'i a'i ne au te'e wisereye nine'inamite. 1 Ko 10:14

Omo Gomora weniyei (*Taun Gomora*) Omo weniyei erasi ape iyape Gomora. Tu naifa weriyei omo Gomora weniyei, sosu omo Sodom weniyei sahe lu taune werese yo seni luwaru a'i tere'e tere'e tomu ne'ese a'i ironamiteye. Serai Owane Sitewi lai yehe erasi hi omo weniyei hesi a'i ape ma'e eimawe arosai. Yehe ape lai lu taune werese omo weniyei hesi a'i ape itomu ti sero'o po'uteye. Mt 10:15; Ro 9:29; 2 Pi 2:6; Ju 7

Hagar Menitani ape Sara lo wiyawi menitani ne. Sara menitani waiyari a'i iroteye su, le meni lo ma'e apou eiye, "Ne wiyawi menitani ano mase howeire. Menitani ape meni eime, Ismael, auteiyei su, meni eime ape lu tewi no henerairowa." Ga 4:24-25

Hare Ite Sa'i Lo'u a'i (*Retsi*) Sa'i ape omo pani Israel, sosu omo pani Isip ponei sahe iroteye. Tunaifa weriyei Moses Juda lu taune Isip hene arunari su, lowe Hare Ite Sa'i Lo'u a'i pani foro'o a'i toneye. Ap 7:36; Hi 11:29

Hene ani tepa'asiye aniyei Kraisi lai nomo yo seni luwaru a'i sahe hene ani tepa'asi aniye. Ap 4:12; Ro 1:16

Hepene (*tewel*) Nomo Jisas ne tote tawesiyei su, hepene nomo lo omo hire ma'e wirowa. Hi 4:12

Herot

Herot Tutawe (*King Herot namba wan*) Menitani Maria Jisas auteiye su, meni ape Herot tutawe lu taune werese omo pani Judia sahe au noweinoweiteye. Le meni eime Jisas aine tera'eyei ne toteye. Josep lai Maria sosu meni eime Jisas omo Isip ma'e atoweiyeneti su, Herot tutawe lai ai lu tamo omo Betlehem ma'e eimane werese aine tera'e ereye. Meni owane

tutawe Herot temeniyeye su, Josep, sosu Maria, sosu meni eime Jisas si tame fai. Mt 2:1-22; Lu 1:5

Herot Antipas (*King Herot Antipas*) Meni ape Herot tutawe lo meni eime. Le lu taune werese omo pani Galili sahe au noweinoweiteye. Le Filip lo tani, Herodias, naituwe. Jon sa'i au hu siye meni le ma'e fu te'eye su, Herot lai Jon kalabus wesi ma'e ani fu arosawi. Nowe me'iyeye su, le Jon lo mato aine touwe. Lu owane lai Jisas etiyeye su, lowe meni Herot ape ma'e etiyeye ne heneti. Mt 14:1-12; Mk 6:14-29

Herot Agripa tutawe (*King Herot Agripa namba wan*) Meni ape lu taune werese Jisas ne tote tawesi umasiteye ape, au luwaruweteye. Le Jems, Jon lo airu, aine tere'aye. Ap 12:1-23

Herot Agripa to'uresi (*King Herot Agripa namba tu*) Meni ape Pol etiyeye su, le omo Rom ma'e eimawesawi. Sosu meni owane tutawe Sisar lai le etiyeye. Ap 26:1-32

Hi ani ararowei

Marepi orese (*Daunim ol hevi*) Etiri orese a'i ta nomo ma'e heneraiyei su, nomo fara'u Jisas lo kairefi se etiri orese ape hi ani ararowei. Serai nomo marepi fetanei nine'iyeye a'i henerairowa. Jo 14:1

Sepei Satan (*Daunim Satan*) Jisas me tape'i sahe temeniyeye su, le sepei Satan lo kairefi a'i hi ani araro po'uteye. Je 4:7

Marepi topo lo (*Daunim yumi yet*) Nomo Jisas lo marepi tote umasiyeye su, nomo marepi towafi nomo lo hi ani araronamite. Sosu nomo Jisas ne marepi erasi a'i totenamite. Je 4:10; 1 Pi 5:5

Ipari wisere a'i, Owane Sitewi lo (*Ensel*) Nowe sitewi se Owane Sitewi lai ipari norohu tomu ne'ese a'i ta'aneyeye. Ipari ape mo lowe Owane Sitewi lo wiyawi au ta'aneyeye. Ipari wisere a'i lo tamo, lowe Owane Sitewi lo peri hi awei ma'e au te'esiya. Lu 2:9-21; 1 Ko 6:3; 2 Ko 11:14

Israel Tu naifa weriyeye Owane Sitewi lai Israel Jekob lo iyape au papowe. Le Juda lo lu tewi lo ya'ariyei aite. Nowe me'iyeye su, Israel lo lu tewi werese, lowe Juda lo lu tewi henerairowa.

Omo pani ape Juda lo lu tewi werese sato irosiya ape, iyape ape omo pani Israel au papowe. Mt 8:11; Ap 5:31-35; Ro 9:27

Jekob Aisak, sosu tani lo Rebeka, lowesi eimane feraserise auteiye. Lowesi lo iyape Iso sosu Jekob. Jekob tani hesiyo hesiyo naituwe. Lowe eimane ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) auteiye. Eimane werese lowe Juda lo lu tewi lo ya'ariyei aite henerai. Ap 7:8-15

Jems

Jems, Alfius lo meni eime. Jisas lai le, le mase mo'o umasiyei ne ariariyeye. Mt 10:3

Jems, Jisas lo pa'ise. Le lu taune, Jisas umasiteye ape, omo Jerusalem weniyei ape sahe au noweinoweiteye. Nowe me'iyeye le one towe ta iyape Jems leseye. Mt 13:55

Jems, Sepeti lo meni eime. Jon lo airu. Meni ape Jisas lai le mase mo'o umasiyei ne ei ariariyeye. Herot Agripa tutawe lai meni ape aine tera'eye. Mt 4:21-22

Jeremaia Meni ape Owane Sitewi lo au te'e siye meni. Le Juda lo lu tewi ma'e au te'e areiyeye, Fene yo seni luwaru a'i ironamiteye su, Owane Sitewi lai fene au hese ereirowa. Babilon lo ai lu fene werese hi ani ararorowa. Peri werese lo ape mo wiyeme a'i henerai. Mt 2:17; 27:9

Omo Jerusalem weniyei *Biktaun Jerusalem* Omo weniyei ape sahe Juda lo lu tewi lai Owane Sitewi lo wesi tutawe ta'aneye. Juda lo ta'uwe hereiyei henerai su, Juda lo lu taune werese omo weniyei ape Owane Sitewi ma'e au te'e wisereyeyei ne ta'uwerai. Omo ape sahe lowe Jisas me tape'i sahe aine tera'eye.

Jesi Meni ape Davit lo tai. Owane Sitewi lo au te'e siye meni Aisaia apou te'eye, "Jesi sosu Davit lowesi lo ya'ariyei eime auwe apou a'i meni ape, Owane Sitewi lu taune werese si tame ete hene aniyei ne ariariyeye ape." Ap 13:22; Ro 15:12

Nomo Jisas lo marepi hepene wou henerairowa. (*Mekim Holi*) Nomo Krais lo marepi hepene aresaiye henerainamisiya. 1 Ko 1:2

Jon

Jon, Jisas lo disaipel Meni ape hare honaiye iwisiye su, Jisas le, le ma'e mo'o umasiyei ne ariariyeye. Le Sepeti lo meni eime. Jisas lai le ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamiteye. Iyu menei tomu ne'ese le one towe hesi heta leseye. Sosu Owane Sitewi lai le etiri tamo nowe me'iyeye su henerairowa ape, au te'e areiyete. Serai le one towe Peri Fareyare Amerame a'i Henerairowa. Mt 4:21-22; Mk 3:17; Lu 5:1-10

Jon sa'i au hu siye meni Jon sa'i au hu siye meni lai Jisas ne au te'eye. "Meni ape ane mo'o aiyerowa ape, le Owane Sitewi lo fe sipsip yene." Herot Antipas Jon sa'i au hu siye meni lo mato aine touwe. Mt 3:1-12; Mk 1:3-8

Jona Meni ape Owane Sitewi lo au te'e siye meni. Owane Sitewi lai le ma'e apou eiye, "Ne omo Ninive ma'e peri ano au te'e fiyarire." Ahowa, le omo tere'le ma'e atoweiyeye iteroti. Jona wai erasi wi

atowewe, omo Tarsis ma'e iyei ne toteye. Ahowa, Owane Sitewi lai fiyaru, sa'i ei erasi au irowe. Wai ape lo meni owane le sa'i ma'e ani fu arowe. Le hare erasi lire papu wi howeiteye. Nowe me'iyeye su, hare ape lai le sa'i tewi eneri ma'e ori funari. Serai le Owane Sitewi lo peri wanu umasiye su, le omo Ninive ma'e fi. Mt 12:39-41

Juda Jekob menitani Lea naituwe. Meni tani ape eimane hesiyo hesiyo auteiye. Eime Waro Juda auteiye. Le lu tewi ta lo ya'ariyei aite henerai. Jekob lu tewi ereti feni hesi lowe hesi a'i (12) ya'ariyei aite henerai. Nowe me'iyeye, Jekob lo lu tewi werese Juda lo lu iyape ape papowe. Hi 7:14

Juda lo lu owane (*Ol bikman bilong lain Juda*)

Farisi Lu weneri ta iyape Farisi. Lowe Moses lo yo peri werese a'i tote umasinamiteye. Lowe Juda lo lu taune ma'e yo peri ape mo au te'e atuututeye. Ahowa, lowe towafi lowe ne apou a'i toteteye. Serai Jisas lowe ne ai marepi toteteye. Lu Farisi ape mo, lowe Jisas ne aine tera'eyei ne toteteye. Mt 16:6; Lu 7:36-50; Fl 3:5

Au heseyei meni owane (*pris*) Lu weneri ape mo lowe Owane Sitewi ma'e fe sipsip tamo au hese ereiye. Au heseyei meni owane tutawe ape, le iyu menei ta'i a'i wiyawi lo au ta'aneteye. Lu weneri ape mo, lowe Juda lo lu tewi iyape Livai ma'e fai. Hi 8:1-6; 9:6-7

Sadyusi Lu weneri ape, lowe lu Farisi aiwawe a'i ne. Lowe lu taune ma'e Moses lo yo peri werese au te'e atuututeye. Lowe apou te'eteye. Meni ta temeniyeye su, lowe fisiye yo papu weriyei weriyei sahe ironamitorowa. Meni ape si tame norohuwe sinerowata. Mt 16:11-12

Yo peri lese siye lu (*Saviman bilong Lo*) Lu weneri ape mo ne, lowe Moses lo yo peri lu taune ma'e au te'e atuututeye. Lowe lu Farisi, sosu lu Sadyusi ape mo aiwawe a'i ne. Lowe Jisas ne me'iyeni ma'e atati arunati.

Judas

Judas, Jems lo meni eime. Jisas lai meni ape le mo'o umasiyei ne ei ariariyeye. Lu 6:16; Jo 14:22; Ap 1:13

Judas Iskariot Jisas lai meni ape le mo'o umasiyei ne ei ariariyeye. Le Jisas au heseyei lu owane tamo ma'e etiyei ne heneti. Le Jisas heneti tepa'asiye su, le topo le aine tera'eye. Mt 10:4; 24:14-56; Lu 22:3-53; Jo 13:2-30

Kein Menitani Iv meni eime Poto Kein auteiye. Kein, sosu pa'ise lo erasi henerai su, le pa'ise lo aine tera'eye. Hi 11:4; 1 Jo 3:12

Omo pani Kenan Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai meni Abraham ma'e omo pani ape auwei ne au te'e naneiye. Nowe pereye eite se omo pani ape iyape Israel.

Kristen Lu taune werese Jisas ne tote tawesi umasiteye su, lu taune weneri ape mo lo iyape Kristen. Lu taune, Jisas ne tote tawesi umasiteye ape, omo Antiok sahe lowe iyape Kristen tu au papowe. Ap 11:26; Hi 12:5

Lasarus

Lasarus, Maria, sosu Mata lo metare. Nowe ta se le temeniyeeye. Sosu Jisas mo'o fai su, le meni ape si tame ta'ane norohuwe sineye. Jo 11:1-12

Lasarus, meni yahowa'i ne. Meni ape etiri ma'aru werese po'uteye. Lu 16:19-31

Livai

Livai, Jakob lo meni eime Livai lu tewi ta ya'ariyei aite henerai. Lu weneri tewi ape se meni eime Poto tamo lai au heseyei meni owane fa henaire. Lu 10:32; Jo 1:19; Ap 4:36; Hi 7:5-9; KTH 7:7

Livai, Jisas lo disaipel Meni ape takis ma'aru lu taune werese ma'e te'e aniteye. Jisas meni ape siyeye su, le, le mo'o fa umasi ne ariariyeeye. Le meni ape iyape he'i Matyu au papowe. Mt 9:9-12; Lu 5:27-31

Lot Meni ape lai meni Haran lo eime Peiwe. Le Abraham lo pa'ise. Lot, tani lo aiwawe a'i, omo Sodom sahe iroteye. Owane Sitewi omo weniyei hesi ape yehe se itomu ti sero'owe su, Lot omo Sodom arunatiyewe, atoweiyee iteroti. Tani lo atati omo ape ma'e siyeye su, le tapiye wou atati aresaiyeeye. Lu 17:28-32

Lu tewi tere'e (*Haiden*) Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai Juda lo lu tewi te'e ariariyeeye. Lu taune tere'e werese lowe lu tewi tere'e ma'e fai. Juda lo lu tewi lai Owane Sitewi lo peri tere'e naneiyei ape wanu arisiye su, Owane Sitewi lai peri te'e naneiyei lo ape lu tewi tere'e ma'e auwe. Ro 3:29

Mana Tu naifa weriyei Juda lo lu taune pani ariye a'i sahe iroteye ape, lowe lau mase teriteye. Serai Owane Sitewi lai nau ta'ase wou omo hire ma'e aro ausai. Serai lowe nau ta'ase tere'e ape mo iyape mana ene ateye. Jo 6:31; 6:49

Marepi fetanei a'i ne (*Bel isi*) Owane Sitewi yo seni luwaru a'i nomo lo au sasari pamoweyei su, nomo marepi fetanei a'i irorowa. Mt 9:50; Jo 14:27; Fl 4:7

Marepi siye seremareyesiya (*Luk sori*) Owane Sitewi nomo ne siye seremareyesiya. Kl 3:12; Je 5:11

Maria

Maria, Jisas lo mai. Mt 1:16-25; Lu 1:27-56

Maria, Mata sosu Lasarus lo einei. Jo 11:1-44

Maria, Omo Magdala weniyei ma'e fai. Mt 27:56;
Lu 8:1-3; Jo 20:1-18

Melkisedek Tu naifa weriyei Abraham lu owane tutawe hesiyo hesiyo ai atu tiyatiteye su, meni Melkisedek le yo sahe naituwe. Sosu Melkisedek le ma'e peri au te'e wisereyeye. Serai Abraham lai etiri werese au hese ereiye. Etiri tewi ta le Melkisedek ma'e auwe. Etiri tewi tere'e ereti feni werese feni hesiyo hesiyo omo sitewi topo lo ma'e aiti. Melkisedek au heseyei meni owane pefine a'i ne. Le Krai apou ape aiwawe a'i ne. Hi 6:20, 7:1-17

Meni ape, lu taune werese si tame ete hene aniyei ape (*Krais*) Jisas me tape'i sahe temeniyeye su, le yo seni luwaru a'i nomo lo ne au temeniyeye. Nomo yo seni luwaru a'i irowei su, hepene nomo lo temeniyeyei. Serai nomo Jisas ne tote tawesi umasiyei su, nomo Owane Sitewi lo ai marepi awera'iyenatiyei. Sosu Owane Sitewi lo nihe se nomo lu tuane wara'i a'i ironamitorowa. Nomo le mase mi mi pasi pasi ironamitorowa. Mt 16:16; Jo 20:31; 1 Ko 2:2

Meni ape omo hire ma'e itorai ape ne (*Pikinini bilong Man*) Iyape ape Jisas topo le au papowe. Owane Sitewi lai le hi awei ma'e eimawe arosai. Le Jisas ma'e kairefi lo auwe. Jisas henerai su, le meni pefine a'i henerai. Ahowa, le aiwawe a'i Owane Sitewi pefine a'i ne. Mt 17:3; Fl 2:5-8

Me Oliv (*Diwai Oliv*) Juda lo lu tamo me oliv ta'aneyei awei sahe yehe sameye. Me ape so tomu ne'ese ta'eyeteye. Me oliv lo so Juda lo lu tamo lai ato hire porunetiteye. Sa'i ato porune henerai su, lowe yehe pa'are se ani teroso aniyewe, yehe metiteye.

Me tape'i (*Diwai Kros*) Rom lo yo seni ta iroteye. Meni ta yo seni luwaru a'i irowe su, lu owane tamo le ni'ari se me tape'i sahe aine tawere tera'eye.

Jisas me tape'i sahe temeniyeye su, le yo seni luwaru a'i nomo lo tahe pa'are lo sahe suteye. Mt 27:32-42; 1 Ko 1:18; Kl 1:20

Mi mi pasi pasi ironamitorowa (*Laip i stap gut oltaim oltaim*)

Nomo Jisas ne tote tawesiyei su, le nomo ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Sosu nomo le mase mi mi pasi pasi weriyei ironamitorowa. Jo 3:15-16; 5:24

- Moses** Juda lo lu taune werese omo pani Isip sahe iroteye su, mai lo Moses auteiye. Juda lo lu taune werese Isip lo wiyawi yahowa'i au ta'aneteye. Serai Owane Sitewi lai Moses lu tewi lo omo pani Isip nowe ma'e henetiyei ne ariariyeye. Owane Sitewi lai yo peri lo Moses ma'e auwe. Moses omo Sainai ma'e itorai su, le Owane Sitewi lo yo peri werese one towe sahe au leseye. Ap 7:20-22
- Ninive** Omo weniyei erasi a'i ape iyape Ninive. Tu naifa weriyei lowe yo seni luwaru a'i ironamiteye. Owane Sitewi lai lowe ne au te'eye. "Lu taune ape mo yo seni luwaru a'i lowe lo atati aresaiye ta'ame su, ane lowe werese aine tera'erowa. Jona Owane Sitewi lo peri au te'e fiyariye su, lowe werese peri lo wanu umasiteye. Serai Owane Sitewi lowe aine tera'e ta'ame. Lu 11:32
- Noa** Meni ape yo seni aseyaro a'i ironamiteye. Lu taune tere'e werese yo seni luwaru a'i ironamiteye. Owane Sitewi lai apou toteye. Ane lu taune werese aine tera'e po'uterowa. Serai le meni Noa ma'e eiye, "Ne wai wesi erasi ta ta'anere. Ne wai wesi ape ta'ane tepa'asiyei su, ane sa'i erasi a'i hi awei ma'e eimawe arosairowa. Ane lu taune werese etiri norohu tere'e tere'e werese atenise tera'e po'uterowa." Noa tani eimane werese lo wai wesi papu hene wiye. Serai lowe ereti feni werese feni hesi heta (8) lowe wai wesi papu ironamiteye. Lu taune, etiri norohu werese a'i atenise tera'e po'uterowa. Mt 24:37-38; Hi 11:7
- Nowe amou** (*Sabat*) Tu naifa weriyei Owane Sitewi lai awei etiri werese ta'aneteye su, nowe ape ereti feni werese fene hesi a'i (7) le onu fetaneyeteye. Serai le lu taune werese ma'e yo peri lo sahe au te'eye, "Nowe amou se fene wiyawi owe ape ta'anete." Mt 12:1-14; Mk 1:21; Jo 5:9-18; Lu 4:16
- Omo Oliv nepawe** *Maunten Oliv* Omo Jerusalem atahe a'i irosiya ape, omo nepawe ta sahe me olif tomu ne'ese teisiya. Serai lu tamo omo ape iyape Omo Oliv au papowe.

Owane Sitewi (*God*)

Owane Sitewi Tai Pefine a'i Nowe sitewi se Owane Sitewi lai awei etiri werese werese a'i au ta'aneteye. Le lu taune, ayei werese, fe, irowe, hare etiri werese au ta'aneteye. Owane Sitewi etiri hesi heta ironamisiya. Owane Sitewi Tai Pefine a'i, Owane Sitewi lo meni eime, Jisas, sosu Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i, lowe hesi heta Owane Sitewi ta'i pefine a'i ne. Lowe tu naifa weriyei ironamiteye. Sosu pereye nowe eite se, lowe ironamisiya. Sosu nowe ye'ewi su, lowe ironamitorowa. Lowe etiri werese so'oru tene. Lowe

kairefi pefine a'i ironamisiya. Sosu lowe omo omo werese sahe ironamisiya. Le lu taune werese ne marepi erasi a'i tote wawesiyenamisiya. Serai le meni eime topo lo hi awei ma'e eimawe arosai. Le lu taune ma'e peri te'e naneiyei he'i a'i lo au te'e naneiyei. Nomo Jisas ne tote tawesi umasiyei su, le nomo lu taune ma'e nihe lo se wara'i a'i au iro heneraiyei.

Jisas (*Jisas*) Meni ape Owane Sitewi lo meni eime pefine a'i ne. Owane Sitewi lai le hi awei ma'e eimane arosai. Le lu taune werese ne au temeniyeye. Lowe le ne tote tawesiyei su, le lai lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa.

Owane Sitewi lai meni eime topo lo lu taune werese ma'e si ete hene aniyei ne au ariariyeye. Meni eime lo ape, iyape Jisas. Mt 16:16; Mk 12:35; Hth 11:15

Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i (*Holi Spirit*) Owane Sitewi lo Hepene Wara'i a'i lai Owane Sitewi lo Hepene pefine a'i ne. Le sosu Owane Sitewi, sosu Meni Eime lo Jisas, lowe Owane Sitewi ta'i a'i ne. Lu taune Jisas ne tote tawesiyei su, Hepene Wara'i a'i lo lowe papu ma'e winamitorowa. Mt 12:11; Lu 11:20; Jo 14:26

Wiyawi lo apou a'i ne.

1. Le lu taune ma'e peri wiyeme a'i au atuatu areiyesiya.
2. Le lu taune werese ne Owane Sitewi ma'e au te'e tiyatisiya.
3. Le lu taune werese ma'e Owane Sitewi lo marepi au atuatu areiyesiya.
4. Le lu taune werese ma'e au pati tei kairefiyesiya. Serai lowe fara'u Owane Sitewi lo peri au te'e fiyarirowa.

Owane Sitewi lai etiri werese ta'aneteye (*Kriesen*) Tu naifa weriyei weriyei Owane Sitewi ta'i a'i ironamiteye. Serai le awei pani werese, sa'i sa'i werese, poweiye, yame, eiwariyemi werese, sosu awei lo etiri werese werese, sa'i lo etiri werese werese peri lo a'i lai te'eyewe, etiri werese ape mo henerai. Kl 1:16

Owane Sitewi lo au hese ereiyei (*Skelim pasin*) Nowe ye'ewi se, Owane Sitewi lai lu taune werese au hese ereirowa. Tu le yo seni werese au hese ereiyei. Yo seni werese ape mo lowe iroteye ape, Owane Sitewi lai one towe ta leseye. Serai Owane Sitewi lai lowe one towe eite se au hese siye areiyerowa. Sosu mo'o le one towe tere'le ta ani tosorowa. One towe ape sahe lu taune Jisas ne tote tawesi umasiye ape mo, iyape lowe lo lese tepa'asiye. Lu taune werese ape mo iyape lowe lo one towe sahe lese ta'ame ape mo, lowe yehe omo ma'e irowa. 1 Ko4 4:4; KTH 20:12

Owane Sitewi lo au te'e siye meni (*profet*) Lu weneri ape mo Owane Sitewi lo peri lu taune ma'e au te'e areiyete. Owane Sitewi lai meni ape ma'e marepi lo au te'ete. Sosu meni ape lu taune ma'e au te'e areiyete.

Sosu meni ape lu taune ma'e peri lo ape au te'eye. Owane Sitewi lo au te'e siye lu tamo lowe etiri tamo, nowe me'iyehenerairowa ape, au te'e areiyete. Lu 4:24; 1 Ko 14:37

Owane Sitewi lo eimane (*Ol Pikinini bilong God*) Lu taune werese Jisas ne tote tawesi umasiyei su, lowe Owane Sitewi lo eimane pefine a'i henerairowa. Owane Sitewi lowe siyeyei su, le yo seni luwaru a'i lowe lo siye ta'ame. Ahowa, Owane Sitewi lo nihe se, lowe lu taune wara'i a'i ironamirowa. Jo 1:12

Owane Sitewi lo fe sipsip (*Pikinini sipsip bilong God*) Iyape tere'e Jisas ma'e au papowe. Owane Sitewi lo peri te'e naneiyei weryei sahe, au heseyei meni owane ta fe sipsip wara'i a'i ta Owane Sitewi ma'e au heseye. Serai Jisas me tape'i sahe temeniyeye su, le topo le nomo ne Owane Sitewi ma'e au heseye. Mk 14:12; 1 Ko 5:7

Owane Sitewi ne wanu umasiya (*Bihainim God*) Owane Sitewi lo marepi apou totesiya. Lu taune werese meni eime ano, Jisas ne tote tawesi umasiyei su, lowe eimane pefine a'i ano henerairowa. Serai nomo Owane Sitewi lo marepi tote umasinamite. Jo 14:15-21; Lu 9:23; 1 Pi 2:21

Owane Sitewi lo nihe se wara'i a'i ne (*Stetpela man long ai bilong God*) Nomo Jisas ne tote tawesi umasiyei su, nomo Owane Sitewi lo nihe se lu taune wara'i a'i ironamitorowa. Rom 3:10, 3:22

Owane Sitewi lo omo hire ma'e (*Heven*) Nomo Jisas ne tote tawsesiyei su, nomo Owane Sitewi lo omo hire ma'e mi mi pasi pasi weryei ironamitowa. Omo ape sahe fofowe werese teriterowata. Luwei po'ute. Nomo temeniyerowata. Orese werese a'i teriterowata. 1 Ko 15:1-4

Owane Sitewi lo wesi ipari tahe se ta'anete (*Haus Sel*) Tu naifa weryei, Juda lo lu taune werese omo pani Isip arunati su, lowe Owane Sitewi lo wesi ape ipari tahe se ta'anete. Lowe omo omo ape mo ma'e iteye su, Juda lo au heseyei lu tamo ipari tahe wesi ape sutaitete. Juda lo au heseyei lu owane ape mo Owane Sitewi ma'e fe sipsip tamo au hesete. Hi 9:1-8

Owane Sitewi lo wesi tutawe (*Haus bilong God o Tempel*) Juda lo meni owane tutawe, Solomon, le lai Owane Sitewi lo wesi tutawe tu ta'ane. Wesi ape omo Jerusalem sahe irote. Juda lo ta'uwe hereiyei werese heneraiyei su, Juda lo lu taune werese wesi

ape sahe Owane Sitewi ma'e au te'e nine'iyei ne ta'uweye. Au heseyei meni owane tutawe, Owane Sitewi ma'e fe sipsip tamo au heseteye. Jo 2:19

Pasova Ta'uwe Hereiyei siyere.

Pentikos Ta'uwe Hereiyei siyere.

Peri heneruwe wisere a'i (*Gutnius*) Peri heneruwe wisere a'i ape apou te'esiya. Kraisi lai peri te'e naneiyei weryei ape hi ani ararowe. Sosu Owane Sitewi lai peri te'e naneiyei he'i a'i nomo ma'e au arosai. Lu taune Jisas ne tote tawesi umasiyei su, lowe marepi hepene he'i a'i anirowawe, mi mi pasi pasi weryei ironamitorowa. Nomo etiri hesi heta ape tote tawesisiya. Jisas me tape'i sahe temeniye. Sosu lowe fisiye yo ma'e funari, sosu Owane Sitewi lai le si tame ta'ane norohuwe sineye. 1 Ko 15:1-4

Peri te'e naneiyei (*Kontrak*) Owane Sitewi lai Juda lo lu taune ma'e apou au te'e naneiye, "Fene yo peri werese ano wanu umasiyei su, ane Tai pefine a'i fene lo henerairowa." Juda lo lu taune ape mo Owane Sitewi lo yo peri wanu tote arisiteye. Serai Owane Sitewi lo te'e naneiyei ape yahowa'i a'i henerai.

Owane Sitewi peri he'i ta apou au te'e naneiye, "Fene Jisas ne tote tawesi umasiyei su, ane nihe ano se fene wara'i a'i henerairowa. 2 Ko 3:6; Hi 7:22; 9:15

Rahap Menitani ape tafa'e yo seni luwaru a'i ironamiteye. Ahowa, meni Josua lu hesi omo Jeriko ma'e eimawesawi su, menitani ape lowesi au pati ferafereye. Mt 1:5; Hi 11:31

Rebeka Menitani ape Aisak lo tani. Le eimane feraserise auteiye. Jakob sosu Iso. Menitani ape Iso tu auteiye. Ahowa, Owane Sitewi lai meni eime Peiwe Jakob au ariariye. Ro 9:10

Resel Menitani ape Jakob lo tani. Jakob menitani ape marepi erasi a'i tote wawesiyete. Menitani ape eimane hesi auteiye. Josep sosu Benjamin, Josep Isip lo meni owane to'uresi henerai. Resel meni eime, Benjamin, auteiye su, le temeniye. Mt 2:18

Omo Rom weniyei (*Biktaun Rom*) Omo weniyei erasi ape iyape Rom. Meni owane tutawe, iyape Sisar, le omo pani tere'e tere'e tomu ne'ese au noweinoweiteye.

Omo nepawe Sainai (*Maunten Sainai*) Omo ape Owane Sitewi lai yo peri lo Moses ma'e au te'eye. Sosu Moses yo peri lo ape mo Omo Sainai itoraiyewe, lu taune ma'e au te'e atuatuteye.

Omo Sainai lo peri anowe lo sitewi apou aiwawe a'i ne. Lu taune yo peri weriyei umasiteye ape, lowe wou Omo Sainai unahi iroteye. Ap 7:30; 7:37-38

Sa'i au huwei (*Baptais*) Jon lu taune ma'e au te'e fiyariteye. “Fene yo seni luwaru a'i fene lo me'iyeni ma'e atati tote arunatire! Sosu ane fene sa'i au huwei.” Lu taune sa'i huwei ape siyeye su, lowe etiri ape siye so'oruweyei. Lu taune ape mo yo seni lowe lo atati tote arunati tepa'asiye.

Nomo Jisas ne tote tawesi umasiyei su, nomo sa'i ani hurowa. Lu taune nomo siyeyei su, lowe etiri ta siye so'oruwerowa. Nomo Jisas ne tote tawesi umasinamisiya.

Nomo Jisas ne tote tawesiyei su, Owane Sitewi lai Hepene lo marepi hepene nomo lo papu wiyei ne eimawesawiyei. Serai nomo Hepene Wara'i a'i lo se au huwei. Mt 28:19-20; Ap 8:12

Samaria Omo pani Samaria pani Judia atahe a'i iroteye. Lowe lu tewi tere'e ne. Serai Juda lo lu taune werese ai marepi lowe ne totenamiteye. Mt 10:5; Lu 9:2

Samuel Meni ape Owane Sitewi lo au te'e siye meni ne. Juda lo lu taune Owane Sitewi ma'e meni owane tutawe ne au te'e toweriye. Serai Owane Sitewi lai meni Samuel ma'e au te'eye. “Ne meni Jesi lo meni eime Juda meni owane tutawe heneraiyei ne ariariyere.” Ap 3:24; 13:20

Sara Menitani ape Abraham lo tani. Menitani ape waiyari a'i iyu menei tomu ne'ese iroteye. Menitani ape naihe tani henerai su, Owane Sitewi lai le ma'e au te'e naneiye. Ne me'iyeye su, meni eime ta auteirowa. Ro 4:19; Hi 11:11

Sepei luwaru a'i (*Spirit nogut*) Sepei luwaru werese a'i Satan umasinamiteye. Marepi sitewi lowe lo apou a'i te'esiya. Lowe Owane Sitewi, sosu lu taune werese le ne tote umasiteye ape, au luwaruwenamisiya. Nowe ye'ewi su, Owane Sitewi lai lowe werese yehe omo ma'e ani fu arosawirowa. Mk 16:17; Je 2:19

Sepei Satan (*Satan*) Tu naifa weriyei weriyei Owane Sitewi lo ipari tamo le ma'e ai marepi totenamiteye. Serai Owane Sitewi lai lowe werese hi awei se eito ani erete fiyari arosai. Ipari ape luwaru pefine a'i ne. Marepi sitewi lo apou a'i totesiya. Le Owane Sitewi, sosu lu taune werese Jisas ne tote tawesi umasinamisiya ape, au luwaruweyei ne totesiya. Ahowa, Jisas me tape'i sahe temeniyei su, le sepei Satan hi ani araro po'uteye. Nowe ye'ewi su, sepei Satan, sosu lu taune werese Jisas ne tote umasi ta'ame ape mo,

lowe le mase yehe omo ma'e ani fu arosawirowa. Lu 4:1-13; 11:15;
2 Ko 11:14

Si ete hene aniyei (*Baim bek*) Marepi weriyei nomo lo Owane Sitewi ma'e ataheyerirowata. Serai Owane Sitewi lai nomo si tame ete hene aniyei ne toteye. Jisas me tape'i sahe temeniyeye su, fisa'i lo nomo werese si ete hene aniyei. Ga 3:13; 4:4-5; Kl 1:13-14

Sisar (*King Sisar*) Rom lo meni owane tutawe apou aiwawe a'i Sisar. Rom lo ai lu tomu ne'ese omo pani tere'e ape mo hi ani araroteye. Meni Owane Sisar omo pani ape mo au noweinoweiteye. Rom lo lu owane tutawe ape mo, lowe iyape Sisar iyape au papowe. Mt 22:17-21; Lu 2:1; Ap 25:8-21

Si tame norohuwe sineye (*Kirap bek long laip*)

Ayei siyenamiyei (*Tambuim Kaikai*) Juda lo yo peri apou te'esiya. Lu taune Owane Sitewi lo nihe se heneraiyei ne toteyei su, lowe yo peri werese ape mo umasite. Yo peri tewi ta apou te'esiya. Fene ayei tamo siyenamire. Ahowa, Jisas hi awei ma'e itorai su, le yo peri weriyei werese ape mo hi ani ararowe. Mt 6:16-18; Ap 14:23

Omo Sodom Weniyei (*Taun Sodom*) Omo Gomora weniyei siyere.

Solomon Meni ape Davit lo meni eime. Devit temeniyeye su, Solomon Juda lo meni owane tutawe henerai. Owane Sitewi lai le ma'e marepi wisere a'i auwe. Mt 12:42; Lu 12:27

Ta'uwe Hereiyei

Pasova Juda lo ta'uwe hereiyei tutawe a'i ne. Tu naifa weriyei Juda lo lu taune, omo pani Isip sahe iroteye ape, Owane Sitewi lai Juda lo wesi werese awera'iyenatiyewe, Isip lo wesi werese sahe meni eime Poto werese a'i aine tera'e po'uteye. Serai Juda lo lu taune werese nowe ape se tote anite tawesiteye. 1 Ko 5:7; Hi 11:28

Pentikos Juda lo ta'uwe hereiyei erasi a'i ne. Nowe mi lu hesi werese meni ta ereti hesi a'i (50) Pasova i tepa'asiye su, Pentikos henerai.

Tu naifa weriyei nowe ape se Owane Sitewi lai Hepene Wara'i a'i lo lu taune, Jisas ne tote tawesi umasiteye ape mo ma'e, eimawe arosai. Ap 2:1

Ta'uweyeyei wesi (*Haus Lotu*) Juda lo lu taune ape mo lowe Owane Sitewi ma'e au te'e nine'i wisereyeyei ne ta'uweteye. Lowe wesi ape sahe ta'uweteye. Ap 17:2

Tahe touwei (*Katim skin*) Juda lo yo seni ta apou ape iroteye. Menitani ta meni eime auteiyei su, nowe ereti feni werese feni hesi a'i

(8) i tepa'asiyei su, nohuwe hesi, lowesi meni eime lowesi lo au heseyei meni owane ta ma'e heneti. Au heseyei meni owane ape meni eime lo tahe tewi touwe. Yaru ape lu taune werese ma'e au atuaturuteye. Meni eime ape Juda lo lu tewi pefine a'i ne. Ro 2:25-29; 1 Ko 7:18-19

Tapiye wari (*Alta*) Juda lo lu taune lai Owane Sitewi ma'e etiri tamo au heseteye. Sosu lowe fe lo'u tapiye wari sahe yehe se itomu aroweteye. Tapiye wari ape lowe tapiye erasi ereti feni hesi lowe hesi a'i se (12) ta'aneye. Mt 5:23; KTH 8:3-5

Te'e Naneiyei Omoto (*Bokis Kontrak*) Juda lo lu owane tamo omoto ta metei se ta'aneye. Omoto ape tapiye gol tamo metei werese napetu tawesiyeye. Omoto hire ma'e lowe Owane Sitewi lo ipari wisere hesi a'i lo nihari hawese tapiye gol se ta'aneye. Ipari hesi ape haipi hesi a'i irosiya. Kis 37:1-9

Omoto ape papu sahe etiri hesi heta iroteye. Tapiye potu hesi a'i sahe, Owane Sitewi lo yo peri leseye ape saro iroteye. Aron lo me epi ape sahe, me so'oru he'i a'i henerai. Sosu nau ta'ase, Owane Sitewi hi awei sahe lu taune ma'e ene ayei ne ausai. Juda lo lu tamo omoto ape sutaiteteye. Sosu lowe Owane Sitewi lo ipari tahe wesi papu fuwe. Hi 9:1-5; KTH 11:19

Te'e tiyatiteye, Owane Sitewi ma'e (*Beten long God*) Nomo Jisas ne tote tawesiyeyei su, nomo fara'u Owane Sitewi ma'e te'e tiyatiyei. Nomo le ma'e etiri ta te'e toweriyei su, le peri nomo lo wanurowawe, nomo ma'e etiri ape aurowa. Mt 6:5-13; Jo 17:1-26

Tei kairefienamisiya (*Sanap Strong*) Nomo tote tawesiyeyei tei kairefienamisiya. 1 Ko 4:12; Hi 12:7

Tote ewitesiya (*Marimari*) Owane Sitewi lai nomo ne marepi erasi a'i tote ewitesiya. Serai le meni eime topo lo hi awei ma'e eimawe arosai. Ro 5:2; 12:15; Fl 3:1

Tote i'aneyei (*Lusim sin*) Nomo Jisas ne tote tawesiyeyei su, Owane Sitewi lai yo seni luwaru werese a'i nomo lo tote i'ananamirowa.

Lu taune tamo yo seni luwaru a'i nomo ma'e irowei su, nomo aiwawe a'i yo seni lowe lo tote i'ananamite. Kl 2:13; Mt 18:21-22

Tote i'ananamirowata Owane Sitewi lai nomo ne tote i'ananamirowata. 1 Ko 10:13; Hi 13:8

Tote Tawesi umasiyei (*Bilip*)

Tote wawesiyeyei (*Laikim tumas*) Owane Sitewi lai lu taune werese ne tote wawesiyenamisiya. Le meni eime topo lo ta'i ape hi awei ma'e nomo ne temeniyeyei ne eimawe arosai.

Serai nomo le ne tote tawesi umasiyeyei su, nomo lu taune tere'e tere'e tiyati ma'e tote wawesiyenamite. Jo 3:16; 13:1-24; 1 Te 4:3

Wanu tote tawesi umasisiya (*Bilip*) Nomo yo seni luwaru a'i irowei su, nomo Owane Sitewi ma'e ataheyeraiwata. Serai le nomo ma'e apou te'esiya, "Fene Jisas ne tote tawesi umasiyeyei su, ane yo seni luwaru a'i fene lo ape mo au ta'ane pamowe sasarirowa. Sosu fene ane ma'e fara'u aiyerowa. Ap 16:31; Ro 3:22; 10:9-10; Hi 11:1-32

Wafei wain (*Diwai wain*) Wafei wain Juda lo lu ta'aneyeyei awei sahe yehe sameye. Wafei wain lo so pere'eyeyei su, lowe lowe se ato tapereseyei. Lowe wafei wain sa'i tapiye pa'are papu ani teroso arowei. Sosu nowe yame tamo i tepa'asiye su, lowe wafei wain sa'i ene arowa. Jo 15:1-6

Yehe omo (*Ples faia*) Lu taune werese Jisas ne me'iyeni ma'e atati arunatiyeyei su, lowe mi mi pasi pasi weriyeyei yehe omo ma'e ironamitorowa. Sepei Satan, sosu sepei luwaru werese a'i lo aiwawe a'i yehe omo ma'e ironamitorowa. KTH 20:13-15

Yo peri, Owane Sitewi lo (*Lo*) Tu naifa weriyeyei Owane Sitewi lai yo peri lo Moses ma'e auwe. Peri te'e naneiyeyei ya'ariyeyei lo apou te'eteye. "Lu taune werese yo peri ano wanu umasiyeyei su, ane lowe au noweinoweirowa. Ane Tai pefine a'i lowe lo henerairowa." Ahowa, lu taune werese yo peri werese lo umasarirowata. Serai Owane Sitewi apou te'eye. "Nowe me'iyeyei su ane yo peri ano marepi lowe lo sahe leserowa." Jo 1:18; Ro 10:4; Ga 3:19-22

Yo seni luwaru a'i (*sin*) Owane Sitewi lai lu taune werese ma'e yo peri lo auwe. Nomo yo peri lo wanu arisiyeyei su, nomo yo seni luwaru a'i irotreyei. Owane Sitewi lai apou te'eye, lu taune yo seni luwaru a'i irotreyeyei su, hepene lowe lo temeniyeyeyei. Nomo yo peri lo ta'i tewi a'i arisiyeyei su, nomo yo peri werese aiwawe a'i arisiyeyei. Ro 3:23; Jo 1:29; Hi 9:26

Yo seni luwaru a'i atati arunatiyeyei (*Tanim Bel*) Lu taune tamo Owane Sitewi ne tote tawesiyeyei ne totreyeyei su, lowe marepi lowe lo atati aresaiyere. Lowe marepi towafi lowe lo atati aresaiyeyeyei su, lowe fara'u Jisas ne tote tawesiyeyei. Lowe Jisas ne tote tawesiyeyei su, le yo seni luwaru a'i lowe lo au ta'ane sasari pamoweyei. Sosu lowe ma'e marepi hepene he'i a'i aurowa. Mt 3:2; Mk 6:12

Yo seni luwaru a'i siye wisereyeyeyei ne totesiya (*Traim*) Ane yo seni luwaru a'i siye wisereyeyeyei ne totesiya. Lu 22:46; Ga 6:1; Je 1:14 12